

پیام مرجع عالیقدر حضرت آیت الله العظمی مظاهری (مد ظله العالی) به همایش ملی شهروند مسئول

بسم الله الرحمن الرحيم

برگزاری همایش ملی «شهروند مسئول» که با موضوع «دانشگاه، امر به معروف و نهی از منکر» و در آستانه ماه محرم الحرام که ماه امر به معروف و نهی از منکر است برگزار گردیده است، ابتکاری بسیار مناسب از سوی دانشگاه آزاد اسلامی منطقه چهار و سایر متصدیان ذیربط می‌باشد. اینجانب ضمن تشکر و تقدیر صمیمانه از این اقدام شایسته، فرصت را مغتنم شمرده و نکاتی را یادآور می‌شوم:

1) به تصریح قرآن کریم، برتری امت اسلام در گرو قیام به فریضه بزرگ امر به معروف و نهی از منکر و اجرای آن می‌باشد و در حقیقت، جامعه اسلامی تا زمانی «امت ممتاز» قلمداد می‌شود که دعوت به نیکی‌ها و مبارزه با فساد را فراموش ننماید:

کنتم خیر امه اخرجت للناس تامرون بالمعروف و تنهون عن المنکر و تومنون بالله

و این بدان سبب است که امر به معروف و نهی از منکر، جانمایه و عصاره و نیز ضامن اجرایی سایر فرایض «وظائف فردی و اجتماعی است و به تعبیر بلند سالار شهیدات علیه السلام:

انها اذا ادیت و اقیمت استقامت الفرائض کلها و هینها و صعبا

اگر این فریضه انجام پذیرد و برپا گردد، همه فرائض دیگر، از آسان و سخت، به کار بسته خواهد شد .
و حتی در آیه مبارکه‌ای که ذکر شد، امر به معروف و نهی از منکر بر ایمان به خدا نیز مقدم داشته شده، که نشانه دیگری از اهمیت و عظمت این فریضه بزرگ الهی است، چرا که اگر این دو وظیفه مهم سست گردد، ریشه‌های ایمان نیز، تدریج در دل‌های مومنان سست خواهد گردید و از اینروست که امیرالمومنین امام علی (علیه السلام)، امر به معروف و نهی از منکر را در کنار اقامه حدود الهی، «غایت و نهایت دین» و نیز «سبب پایداری و قوام شریعت» برمی‌شمارند .

2) نکته بسیار با اهمیت درخصوص این دو فریضه بزرگ آن است که امر به معروف و نهی از منکر از خشونت و تندی جداست و حتی آنجا که اجرای این دو فریضه الهی به قاطعیت و نه خشونت، یعنی به اقدام عملی نیازمند باشد، اختصاص به وظائف حکومت اسلامی پیدا می‌کند. بنابراین چنانکه رسول خدا و ائمه هدی «صلوات الله علیهم اجمعین» تصریح فرموده‌اند: در انجام این وظیفه الهی که دعوت به سوی حق و مبارزه علیه فساد است، دلسوزی و حسن نیت و پاکی هدف، اصلی تغییرناپذیر است و اگر این عناصر انسان‌ساز از این فریضه حیات‌بخش، جدا گردد، بدون شک اثر معکوسی پیدا خواهد کرد، چنانکه همراهی این عناصر با این واجب عظیم، سرسخت‌ترین افراد را به راحتی در برابر ارزش‌های اسلامی و دینی، تسلیم و نرم خواهد ساخت.

قال رسول الله صلی الله علیه و آله :

لا یامر بالمعروف و لاینهی عن المنکر الا من کان فیہ ثلاث خصال: رفیق بما یامر به رفیق فیما ینهی عنه، عدل فیما یامر به عدل فیما ینهی عنه، عالم بما یامر به عالم بما ینهی عنه

در این بیان عرشی رسول خدا - که سلام و صلوات حق بر آن پیامبر رحمت و مهربانی باد - تصریح شده است که تنها، کسی می تواند امر به معروف و نهی از منکر را اقامه نماید که سه ویژگی مهم در او باشد . نخست آنکه: در امر و نهی خود، طریق رفیق و دوستی و ملایمت و مدارا را پیش گیرد و دوم آنکه: در امر و نهی خود، به عدالت و انصاف رفتار نماید و سوم آنکه: به آنچه امر و نهی می کند، آگاه و عالم باشد . بی تردید یکی از عوامل و دلایل مهم ضعف این فریضه در جامعه اسلامی امروز ما، همین است که امر به معروف و نهی از منکر در بسیاری از موارد، از این سه ویژگی برجسته یعنی: «مدارا، انصاف و آگاهی» جدا شده است و با شیوه های خشونت آمیز، غیرمنصفانه و جاهلانه همراه گشته است .

اسلام عزیز، دین مهربانی و دین عدالت و دین خردورزی است:

رب رحیم و دین قویم و امام علیم

این تصویر اسلام ناب و تشیع اعتدالی است که امیرمومنان و مولای متقیان «علیه السلام» پیش از شهادت خود، بیان فرموده اند و باید فرامین و رهنمودهای حیات بخش این آئین حکیمانه به درستی و به شکلی عالمانه، فهم و درک گردد و سپس به درستی و به گونه ای مدبرانه، اجرا و پیاده گردد .

1) در فرهنگ والای اسلامی، خطر ترک و سستی در اقامه فریضه امر به معروف و نهی از منکر، تا بدانجاست که بی هیچ گزافه ای باید گفت که خطری بزرگتر و وحشتناک تر از آن در مجموعه دین، ترسیم نگردیده است. در کلمات نورانی رسول خدا و ائمه هدی (علیهم السلام) به طور مکرر تصریح شده است که ترک امر به معروف و نهی از منکر، سبب بلا و عذاب و نعمت فراگیر از سوی خداوند تعالی، و عامل تسلط و سلطه اشرار و بدخواهان و باعث از میان رفتن برکت ها و نعمت های الهی و خلاصه موجب دوری از رحمت خداوند و مشمول لعنت خدا و اولیای خداوند خواهد بود .

2) اما در این میان وظیفه عالمان و فرزنانگان و رسالت نخبگان و آگاهان، بسی بیش از دیگران است. حضرت ابی عبدالله الحسین (علیه السلام) که خود شهید راه اقامه امر به معروف و نهی از منکر است و با شعار :

انما خرجت لطلب الاصلاح فی امه جدی ارید ان امر بالمعروف و انهی عن المنکر

قیام حسینی را برپا نموده است، در سخنی بلند و تکان دهنده می فرماید :

اعتبرو ایها الناس بما وعظ الله به اولیاء من سوء ثنائہ علی الاحبار اذ یقول: «لولا ینها هم الربانیون و الاحبار عن قولهم الائم و اکلهم السحت لیس ما کانوا یصنعون» و قال: «لُعِنَ الَّذِینَ کَفَرُوا مِنْ بَنِیِ إِسْرَائِیلَ عَلَی لِسَانِ دَاوُدَ وَعِیْسَى ابْنِ مَرْیَمَ ذَلِکَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا یَعْتَدُونَ / کَانُوا لَا یَتَنَاهَوْنَ عَنْ مُنْکَرِ فَعْلُوهُ لِئَسَّ مَا کَانُوا یَفْعَلُونَ» و إنما عاب الله ذلک علیهم لانهم کانوا یرون من الظلمه - الذین بین اظہرهم - المنکر و الفساد فلا ینہونہم عن ذلک رغبه فما کانون ینالون منهم و رهبه مما یحذرون و الله یقول: فلاتخشوا الناس و اخشون».

ای مردم از پندی که خداوند، به وسیله بدگویی از عالمان یهود، به دوستان خود داده است عبرت بگیرید، آنجا که می‌فرماید: «چرا الهیون و علمای مذهبی، مردمان را گفتار مصیبت‌بار و حرام‌خواری باز نمی‌دارند؟ به راستی که رفتار زشتی دارند.» و نیز آنجا که می‌فرماید: «انکارورزان بنی اسرائیل، مورد نفرین داوود و عیسی «علیهماالسلام» قرار گرفتند، و این کیفر، به سبب نافرمانی و تجاوزگری آنها بود، چرا که نهی از منکر نمی‌کردند، به راستی که رفتار زشتی داشتند.» و همانا خداوند بدین سبب بر علمای یهود، خرده گرفته است که آنان از ستمگران جامعه خود، زشتی و تبهکاری می‌دیدند، اما به طمع بهره‌ای که از آنان می‌بردند و نیز به سبب ترس از آنچه می‌ترسیدند، آنان را از گناه و زشتی، نهی نمی‌کردند و حال آنکه خداوند می‌فرماید: «از مردم نهراسید و از من بترسید» .

این کلام بلند و روشنگرانه سید و سرور شهیدان راه حق و عدالت - که از صدر تا ذیل آن به آیات بینات قرآن کریم مستند گردیده است - حجت را بر همه عالمان و آگاهان و فرزندان دینی و مذهبی تمام کرده و مسئولیت خطیر آنان را در قبال منکرات و ناهنجاری‌های جامعه گوشزد نموده است .

بنابراین در جامعه اسلامی، همگان به ویژه عالمان و نخبگان حوزه و دانشگاه موظفند که در برابر ضدا ارزش‌ها و منکرات گوناگون، اعم از اخلاقی، اجتماعی و سیاسی، به رسالت خود که دست کم تذکر و اندرز و اعتراض و انتقاد است، عمل نمایند و به این وظیفه جنبه عمومی و فراگیر بخشند و توجه داشته باشند که در اجتماع، چیزی به عنوان ضرر فردی وجود ندارد و هر زیان فردی، امکان بالقوه تبدیل به یک آسیب جمعی و اجتماعی را داراست و اگر در مقابل ناهنجاری‌ها و منکرات کوچک و غیرفراگیر، به شیوه درست، ایستادگی نشود، به زودی تبدیل به زشتی‌های بزرگ و فراگیر خواهد شد و دامان دیگری را نیز خواهد گرفت .

دقیقاً به همین دلیل، علاوه بر آیات و روایات و دلایل نقلی، منطق عقلی نیز به وجوب این فریضه الهی، حکم می‌کند و خرد سلیم انسان، حق نظارت فرد بر اجتماع و حکومت، یعنی نظارت همگان بر همگان و در برادران و خواهران گرانقدر، امروز، حفظ «وحدت اجتماعی» بدون «نظارت عمومی» ممکن نیست. امت اسلامی باید به تعالیم زندگی بخش و خصوصاً ارزش‌های اخلاقی و معنوی و انسان‌ساز اسلام عزیز، بازگشتی دوباره کند و با بهره‌گیری از این فرائض نورانی، به ویژه فریضه امر به معروف و نهی از منکر، از ظلمت اختلافات و تاریکی تفرقه‌ها، خود را بیرون آورد و باید توجه داشته باشیم که مسئولیت همه ما به ویژه نخبگان و فرهیختگان، خصوصاً عالمان حوزه و دانشگاه و نیز مسئولان و مجریان امور، در قبال اسلام و انقلاب اسلامی و امام راحل عظیم‌الشان «قدس سره الشریف» و خون‌های مقدس شهیدان، مسئولیتی بس سنگین و وظیفه‌ای بس خطیر است:

«یا ایها الذین آمنوا اتقوا الله حق تقاته و لاتموتن الا و انتم مسلمون»

از خداوند متعال با تضرع و ابتهال، خاضعانه و خاشعانه مسألت می‌کنیم و او را به حق اسماء و صفات مقدسه‌اش و به حق رسول خدا و ائمه هدی «علیهم‌السلام» و به خون‌های مطهر شهیدان از صدر اسلام تا عاشورای حسینی و از عاشورا و کربلا تا نهضت مقدس و انقلاب عزیز اسلامی، سوگند می‌دهیم تا همه ما را به وظایف سنگینمان در این جهت آشنا فرماید و ما را در عمل به این وظایف خطیر، توفیق روزافزون عنایت کند و اسلام عزیز

و انقلاب شکوهمند اسلامی را که یادگار امام عظیم القدر «رضوان الله تعالی علیه» است که اختلافات و تفرقه‌ها، مصون بدارد و به همه ما توان و توفیق احیا و اقامه فریضه امر به معروف و نهی از منکر و توأسی به حق را عطا فرماید. انه ولی النعم

و السلام علیکم و رحمه الله و برکاته

27 ذی الحجّه الحرام 1430

1388 /9 /24

حسین المظاهری